

Studieplan – Ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora

Doktorgradsprogrammet i Utdanningsvitenskap og humaniora favner to forskningsdisipliner som på noen områder er sammenfallende, men som også har hver sin egenart;

Utdanningsvitenskap omfatter særlig forskning på oppvekst, læring, undervisning, danning og utdanning, fra barnehage til høyere utdanning, og rommer disipliner som pedagogikk, didaktikk, spesialpedagogikk, sosiologi, psykologi og historie.

Humaniora omfatter forskning på menneskets ytringer og livsvilkår i vid forstand i fortid og nåtid, og rommer disipliner som historie, religionsvitenskap, litteratur og språk.

Doktorgradsprogrammet gir dermed rom både for spisset forskning innenfor ett av disse områdene og for tverrfaglige og tverrdisiplinære undersøkelser.

Navn på studiet

Det norske navnet på studiet: *Ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora*.

Studiets engelske navn er *PhD in Educational Sciences and Humanities*.

Grad

På grunnlag av fullført og godkjent opplæringsdel, ph.d.-avhandling, prøveforelesning og disputas, tildeles kandidatene graden *philosophiae doctor (ph.d.)*.

Studiepoeng

Ph.d.-studiet utgjør 180 studiepoeng. Utdannings-/framdriftsplanen skal legges opp slik at ph.d.-studiet skal fullføres innenfor en normert ramme på tre år fulltidsstudier. (Lovfestede permisjoner regnes ikke med).

Ansvarlig fakultet

Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora.

Målgruppe

Studiet henvender seg til godt kvalifiserte kandidater innen relevante fagfelt som ønsker å kvalifisere seg for det høyeste utdanningsnivået innen fagfeltene.

Opptakskrav

Generelle vilkår for opptak framgår av UiS' ph.d.-forskrift § 2-1. For opptak til ph.d.-studiet i utdanningsvitenskap og humaniora gjelder i tillegg disse kriteriene

- Karakter B eller bedre i veid gjennomsnitt fra de (siste) 2 årene av mastergraden (normalt 120 stp.)
- Masteroppgaven (normalt 20-30 stp./60-80 sider) skal ha karakteren B eller bedre

I tillegg til formell kompetanse, vil kvaliteten på ph.d.-prosjektet og relevant faglig arbeid bli vektlagt ved vurdering om opptak.

Søkere som ikke oppfyller disse formelle kriteriene, kan tas opp etter særskilt og helhetlig vurdering. Eksempelvis kan fagfelleverderte publikasjoner de senere år, nyere avlagte emner på masternivå, samt veileders dokumenterte evne til å få ph.d.-kandidatene ferdig tillegges vekt ved slike vurderinger. Eventuelt kan det angis hvordan grunnenheten (institutt/senter) skal følge opp ph.d.-kandidaten og dermed sikre gjennomføring.

Innhold i studiet

Opplæringsdelen av doktorgradsprogrammet skal støtte opp under arbeidet med avhandlingen og sikre bredde og dybde i den faglige og vitenskapelige skoleringen.

Forskerutdanningen består i hovedsak av aktivt forskningsarbeid under veiledning, og omfatter:

- En godkjent opplæringsdel
- En avhandling basert på et selvstendig forskningsarbeid i aktivt samarbeid med veiledere og andre forskere
- Samarbeid med relevante forskermiljøer, nasjonalt og internasjonalt
- Forskningsformidling relatert til det pågående ph.d.-arbeidet

Avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid i tråd med internasjonale standarder innenfor fagfeltet. Dette forutsetter et høyt faglig nivå når det gjelder problemformulering, begrepsmessig klarhet, metodologisk stringens, teoretisk refleksjon og empirisk grunnlag, dokumentasjon, analyse og fremstilling. På alle disse områdene skal avhandlingen vise at den forholder seg kritisk reflekterende til aktuell nasjonal og internasjonal forskning, og at den er i kunnskapsfronten innenfor sitt fagområde. Avhandlingen skal bidra til ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier publisering som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen skal ha et sammendrag/abstract i begynnelsen som gjør nærmere rede for avhandlingens grunnlag, tilnærming og helhet, samt hovedfunn, og som setter arbeidet i relasjon til den internasjonale forskningen på området. Avhandlingen kan skrives som en monografi eller være artikkelbasert. I det siste tilfelle skal avhandlingen innledes med en «kappe».

I kappen skal kandidaten begrunne sammenhengen mellom artiklene og gjøre rede for bakgrunn og resultater i det samlede arbeidet. Her presenteres problemstillingene, resultatene og konklusjonene fra artiklene på en måte som dokumenterer at arbeidet etter sitt innhold totalt sett utgjør et hele. Kappen skal diskutere eventuelle etiske utfordringer/forhold ved arbeidet. Uavhengig av om avhandlingen inneholder én eller flere artikler hvor kandidaten skriver sammen med andre (medforfattere), skal kandidaten være eneforfatter av kappen.

Avhandlingen kan ha en annen fremstillingsform (for eksempel lyd, bilde, video og elektroniske fremstillingsformer). I dette tilfelle fremgår ikke det teoretiske og metodiske grunnlag av produktet selv og avhandlingen skal derfor ha en tilleggsdel. Tilleggsdelen skal være en skriftlig redegjørelse for problemstilling, valg av teori og metode, vurdering av resultater i henhold til internasjonale standarder og faglig nivå innen fagområdet. Det vises videre til [ph.d.-forskriften](#) for UiS.

Opplæringsdelen

Opplæringsdelen skal inneholde den faglige og metodiske skoleringen som er nødvendig for arbeidet med avhandlingen. Samtlige ph.d.-emner fakultetet tilbyr skal innfri forventningene som er nedfelt i det nasjonale [kvalifikasjonsrammeverkets forventninger til og beskrivelser for nivå 8](#). Fakultetets doktorgradsutvalg har det overordnede ansvaret for at ph.d.-programmet tilbyr et bredt spekter av ph.d.-emner som oppdateres regelmessig. Opplæringsdelen innenfor ph.d.- utdanningen skal utgjøre minst 30 studiepoeng (stp.), som fordeles på følgende måte:

- Vitenskapsteori/-filosofi og forskningsetikk, minst 10 stp.
- Forskningsmetode, minst 5 stp.
- Valgfrie metodiske eller tematiske emner, 15 stp.

I tillegg deltar alle kandidater på et introduksjonsseminar og et avslutningsseminar og de skal iht. Forskrift for graden ph.d. ved Universitetet i Stavanger § 5-2, gjennomføre midtveisevaluering i 3. eller 4. semester.

Vitenskapsteori og etikk: Ved Universitetet i Stavanger (UiS) tilbys ph.d.-emner innen vitenskapsteori/-filosofi og innen forskningsetikk som til sammen utgjør 10 studiepoeng.

Forskningsmetode: Ved UiS tilbys ulike ph.d.-emner i både kvantitative og kvalitative metoder, samt i forskningsdesign. I tillegg tilbys ph.d.-kurs i andre spesifikke metoder. Kandidatene velger hvilke kurs de behøver i samråd med veileder.

Valgfrie emner: Dette er akkrediterte emner på ph.d.-nivå ved UiS eller samarbeidende institusjoner og forskerskoler, som er relevante for kandidatens prosjekt. En god del av disse er det som kalles tematiske emner som både skal bidra til å sikre kvalitet i avhandlingsarbeidet og at kandidaten får god kunnskap om forskning og teoretiske perspektiver innenfor sitt forskningsfelt.

Ved behov kan det legges til rette for friere organiserte emner, såkalte «veilederstyrte lesekurs», som innebærer at én eller noen få kandidater legger opp et særskilt pensum og dokumenterer kjennskap til dette overfor de/den som har ansvar for emnet. Slike emner må få en egen emnebeskrivelse som gjøre rede for innhold, læringsmål, vurdering og litteratur og som godkjennes av dekan i likhet med alle andre ph.d.-emner.

Eksterne ph.d.-emner: Ph.d.-emner som tilbys ved andre studiepoenggivende ph.d.-akkrediterte utdanningsinstitusjoner vil etter søknad til fakultetet kunne godkjennes som del av opplæringsdelen.

Godkjenning av opplæringsdelen: Søknad om godkjenning av opplæringsdelen behandles på fakultetet og bekreftelse på at den er innvilget må foreligge før avhandlingen kan leveres.

Forskningsformidling

For å kunne framstille seg for doktorgradsprøven, skal ph.d.-kandidaten dokumentere erfaring med faglig formidling. Det kan være forelesnings- eller seminarrekke, bidrag på nasjonale eller/og internasjonale konferanser og populærvitenskapelige arbeider som kronikker, populariserte artikler, foredrag etc. Formidlingsaktiviteten(e) kan være knyttet både til arbeid med obligatoriske oppgaver i

opplæringsdelen og til selve avhandlingsarbeidet. Innholdet i formidlingsdelen skal godkjennes av veileder i forbindelse med at kandidaten søker om godkjenning av fullført opplæringsdel.

Læringsutbytte

Målet for ph.d.-programmet er at kandidaten skal gjennomføre et selvstendig forskningsarbeid (kombinert forsknings- og utviklingsarbeid sidestilles) og ferdigstille en vitenskapelig avhandling av høy kvalitet. I tillegg skal doktorgradskandidaten få en solid opplæring i teori og metode som gir dybde og bredde i eget forskningsprosjekt, og som setter prosjektet inn i en videre utdanningsvitenskapelig og humanistisk ramme.

Læringsutbyttebeskrivelser

En kandidat med fullført og bestått studium skal ha oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Kandidaten skal ...

- Være i kunnskapsfronten i sitt spesifikke fagfelt innenfor utdanningsvitenskap og humaniora og beherske fagfeltets vitenskapsteori og metoder.
- Kunne vurdere hensiktsmessigheten og bruken av ulike metoder og analysestrategier/prosesser innen sitt spesifikke fag og forskningsfelt.
- Kunne bidra til utvikling av ny kunnskap, nye teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsformer innenfor sitt fagområde.

Ferdigheter

Kandidaten skal ...

- Kunne formulere problemstillinger og planlegge forskning og faglig utviklingsarbeid.
- Kunne gjennomføre forskning og faglig utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå.
- Kunne håndtere komplekse faglige spørsmål og kritisk analysere og utfordre etablert kunnskap og forskningspraksis innen utdanningsvitenskap og humaniora.

Generell kompetanse

Kandidaten skal ....

- Kunne identifisere etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet.
- Kunne delta i komplekse faglige/tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter.
- Kunne formidle forsknings- og utviklingsarbeid, og delta i debatter innenfor fagområdet i nasjonale og internasjonale fora.
- Kunne vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon.

Relevans for arbeidsliv

Doktorgradsutdanningen i utdanningsvitenskap og humaniora kvalifiserer for forskningsvirksomhet på et høyt faglig nivå, og for annet arbeid i samfunnet som krever både analytisk kompetanse og samfunnsforståelse og der det er nødvendig å beherske vitenskapelige arbeidsmåter og innsikter. Studiet kvalifiserer videre for forskning, undervisning, utvikling, veiledning og formidling ved universiteter og høyskoler, og ved andre offentlige og private institusjoner.

Oppbygging av studiet

I ph.d.-studiet inngår ulike aktiviteter (emner og arbeidskrav) fordelt over de tre årene. I teksten under er aktivitetene fordelt slik de normalt vil forløpe.

- Endelig plan for doktorgradsutdanning skal være godkjent og avtalesfestet seinest tre måneder etter tiltredelse (jf. Forskrift om ansettelsesvilkår for stipendiater (mv.), § 1-3 (8)).
- Første semester arrangeres et obligatorisk introduksjonsseminar
- Emner til opplæringsdelen tas fortrinnsvis innenfor de tre første semestrene.
- Formidling kan foregå i hele perioden
- Tredje/fjerde semester blir det avholdt midtveisevaluering
- De siste semestrene går primært til ferdigstilling av avhandlingen
- Siste semester arrangeres et obligatorisk avslutningsseminar

Arbeidskrav

1. Godkjent revidert prosjekt- og utdanningsplan (endelig ph.d.-plan)
2. Gjennomført midtveisevaluering
3. Årlig fremdriftsrapportering
Hvert år skal kandidat og veileder levere framdriftsrapport (jf. ph.d.-forskriften § 5-1). Rapportene behandles i doktorgradsutvalget. I tilfeller der det er svak progresjon og/eller avvik fra godkjent prosjekt- og utdanningsplan (inkludert opplæringsdel), kan doktorgradsutvalget be om tilleggsinformasjon og/eller at det gjennomføres oppfølgingssamtaler (v/prodekan eller faglig leder) med en kandidat, midtveisevaluering e.l.
4. Gjennomført opplæringsdel (30 stp.)
Kandidatene velger emner innenfor de forskningsmetodene som brukes i avhandlingsarbeidet
  - Introduksjonsseminar (0 stp.)
  - Ph.d.-emner i vitenskapsteori og forskningsetikk (til sammen minimum 10 stp.)
  - Metodeemner (minimum 5 stp.)
  - Valgbare emner (15 stp. innen metode/metodologi/tema)
  - Avslutningsseminar (0 stp.)
5. Dokumentert forskningsformidling
Presentasjoner på (nasjonale og/eller internasjonale) konferanser, forelesnings-/seminarrekke og evt. populærvitenskapelige arbeider
6. Utenlandsopphold
Dette er ikke et absolutt krav, men det er anbefalt å gjennomføre et utenlandsopphold på minimum tre måneder

Prøveformer

De enkelte emnebeskrivelsene redegjør for hvordan det respektive ph.d.- emnet skal evalueres (jf. [mal for nye emner ved Universitetet i Stavanger](#), UiS).

Avhandlingen kan være en monografi eller bestå av artikler og en «kappe». «Kappen» er en sammenfattende tekst som gjør rede for bakgrunn, problemstilling, teori, metodisk tilnærming samt etiske vurderinger, slik at helheten i avhandlingen kommer tydelig fram.

Til å bedømme avhandlingen, forsvaret av den og prøveforelesning, oppnevner fakultetet en sakkyndig bedømmelseskomité på minst tre medlemmer. Komiteen settes sammen slik at forskjellig kjønn er representert. Minst ett av medlemmene skal ikke ha tilknytning til Universitetet i Stavanger og minst ett av medlemmene, skal være tilknyttet en utenlandsk forskningsinstitusjon. Alle medlemmene i komiteen skal ha minimum doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.

Doktorgraden tildeles på grunnlag av:

- I. Godkjent gjennomføring av arbeidskrav, inkludert opplæringsdel
- II. Godkjent vitenskapelig avhandling
- III. Godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- IV. Et tilfredsstillende forsvar i en offentlig disputas

Arbeids- og undervisningsformer

Selvstendig arbeid er den primære arbeidsmåten i et ph.d.-studium. Kandidatene i programmet blir knyttet til aktive læringsmiljø, organisert som forskergrupper/-miljø, strategiske programområder for forskning eller lignende. For doktorgradskandidater som har hovedtilknytning ved ekstern institusjon, skal det inngås avtale mellom den gradstildelende (UiS) og den samarbeidende institusjon/virksomhet som regulerer kandidatens arbeidsvilkår og herunder sikrer deltakelse i et aktivt forskermiljø (jf. ph.d.-forskriften).

Arbeidsformer og -krav i de enkelte ph.d.-emnene utarbeides av de ansvarlige for emnet og godkjennes ved Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora. Undervisningslokalene oppfyller UiS og Statsbygg sine standarder når det gjelder universell utforming.

Internasjonalisering

Ph.d.-programmet legger til rette for og ønsker at doktorgradskandidaten skal tilbringe minst tre måneder av studietiden ved en anerkjent utenlandsk utdannings- eller forskningsinstitusjon der det er mulig å arbeide med problemstillinger i tilknytning til forskningsarbeidet/avhandlingen. Det er forventet at kandidatens ph.d.-veileder(e) og/eller nærmeste fagmiljø bidrar med forslag til relevante forskere og institusjoner. Dersom det ikke er mulig å få til et slikt opphold, vil fakultetet kunne godkjenne andre ordninger som sikrer at ph.d.-kandidaten får bred innsikt i og kommer i kontakt med (alternative) fag- og forskningsmiljøer og -tradisjoner relatert til avhandlingens problemstillinger (jf. ph.d.-forskriften § 4-2).

Undervisningsspråk

Undervisning og veiledning vil kunne være på norsk eller engelsk.

Avhandlingen skal fortrinnsvis være skrevet på norsk eller engelsk, eventuelt dansk eller svensk. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk, evt. to ulike språk, skal dette framgå av revidert ph.d.-plan og vurderes særskilt.

Prøveforelesning og disputas skal normalt foregå på avhandlingsspråket. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk under prøveforelesning og disputas, skal dette framgå av søknaden om å få avhandlingen bedømt for graden ph.d. og må begrunnes særskilt.

Kvalitetssikring og evalueringer av studiet/programmet

Ph.d. i utdanningsvitenskap og humaniora omfattes av universitetets kvalitetssystem.

Obligatoriske aktiviteter for å vurdere kvalitet og framdrift i doktorgradsprosjekt er:

1. Vurdering av prosjektbeskrivelse i forbindelse med godkjenning av revidert prosjekt- og utdanningsplan (endelig ph.d.-plan)
2. Vurdering av status for prosjektet/forskningsprosessen midtveis i avhandlingsarbeidet, i form av midtveisevaluering
3. Årlig framdriftsrapportering
4. Regelmessig evaluering av ph.d.-emner etter gjennomføring

Emneansvarlig sammenfatter tilbakemeldingene fra deltakerne på kurset og skriver emnerapport i samarbeid med en deltakende ph.d.-student (representant). Ph.d.-administrasjonen innhenter emnerapportene for hvert semester og oppsummerer resultatene. Disse presenteres i en årlig sak til doktorgradsutvalget. Emnerapportene danner grunnlag for årlig revisjon av ph.d.-emnene og -porteføljen.

Innenfor programmet skal ph.d.-kandidater være representert i utvalgsarbeid som angår opplæringsprogrammet. I tillegg skal fakultetets doktorgradsprogram ha en oppnevnt representant for ph.d.-kandidatene som medlem av doktorgradsutvalget.

Fra 2018 gjennomfører Forskningsavdelingen ved UiS en årlig (nettbasert) spørreundersøkelse der ph.d.-kandidater som har fullført doktorgradsstudiet gis muligheter til å kommentere forhold knyttet til generell tilfredshet, arbeidsforhold, veiledning, forskningsmiljø, mobilitet (utenlandsopphold), opplæringsdel og tilbudet av ph.d.-kurs, gjennomføring, motivasjon og karriereplaner. Kandidatene svarer også på om de har opplevd forskningsetiske betenkelige situasjoner og utfordringer.

På bakgrunn av nevnte rapporter, evalueringer og vurderinger utarbeides det en årlig faglig rapport til doktorgradsutvalget. Det skrives en programrapport hvert år.

Oversikt over studieløpet

I ph.d.-studiet inngår ulike aktiviteter (emner og arbeidskrav) fordelt over de tre årene, slik det framgår av tabellen.

	1. studieår/semester		2. studieår		3. studieår	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Forskningsprosessen	Revisjon prosjektbeskrivelse og utdanningsplan		Midtveisevaluering			
Seminar	Introduksjonsseminar					Avslutningsseminar
Kurs/emner, obligatorisk	Vitenskapsteori/-filosofi pluss Forskningsetikk					
Kurs/emner, (metode og selvvalgte emner)	←————→					
Forskningsformidling			←————→			————→
Arbeid med avhandlingen		←————→				

Studiepoeng

Emner som gir studiepoeng, forutsetter normalt skriftlig dokumentasjon/ «paper» og/eller tilsvarende. Tabellen under er veiledende og antyder sammenheng mellom undervisningsdager, litteratur, dokumentasjon og studiepoeng (stp.).

Dager undervisning	Veiledende litteraturomfang	Kurs m/ dokumentasjon: Antall siders essay/paper	Ukers arbeid totalt	Antall studiepoeng (stp.)
1 dags kurs	100 – 150 sider	2 – 3 sider	25-30 arbeidstimer = fire dagers arbeid	1 stp.
2 dager	200- 300 sider	3- 5 sider.	Om lag åtte dagers arbeid	2 stp.
3 dager	300- 400 sider	5 – 7 sider	Om lag tolv dagers arbeid	3 stp.
4 dager	400- 500 sider	7 – 10 sider	Om lag 16 dagers arbeid (litt over tre uker)	4 stp.
Etc.				

Ifølge retningslinjer fra Universitets- og høyskolerådet (UHR) og den internasjonale ECTS-skalaen tilsvarer 1 studiepoeng en normal arbeidsbyrde på mellom 25 og 30 arbeidstimer. I tillegg vises det til Universitets- og høyskoleloven som i § 3.8 fastslår at studieåret er 10 mnd. (ca. 40 uker eller ca. 1500 uketimer, og 37,5 timer per uke) og at et fullt studieår er normert til 60 stp.